

Maatregelenlijst Duurzaam bodembeheer Someren

Onderstaand staan maatregelen die bijdragen aan duurzaam bodembeheer in Someren. De lijst is afgestemd met een taskforce van agrariërs/loonwerkers uit Someren. Per aanvrager kan maximaal € 10.000 subsidie worden toegekend. De subsidiebijdrage mag maximaal 40% van de gemaakte kosten zijn. Het totale subsidiebudget om duurzaam bodembeheer in de regio te stimuleren is € 160.000. Van belang hierbij is dat een subsidie eenmalig is en bodembeheer oneindig. Een goede onderbouwing bij een maatregel is cruciaal.

Vooraf wordt een bedrijfsbezoek door een deskundige aangeboden om gezamenlijk mogelijkheden te verkennen en tot een plan te komen voor zinvolle maatregelen op bedrijfsniveau. Na uitvoering is opvolging met coaching mogelijk om de maatregel in te passen in de bedrijfsvoering.

Maatregel	Toelichting	Subsidiabel deel
Verhogen organische stof toplaag		
Toepassen van compost	Compost verhoogd het organische stofgehalte en stimuleert bodemleven. Het zorgt voor een geleidelijke beschikbaarheid van nutriënten.	40% kosten van verspreiding en aankoop
Toepassen van bokashi	Bokashi is gefermenteerd organisch materiaal (bijv. maaisel). Het is een andere manier om materiaal (en daarmee organische stof en nutriënten) in de bodem te brengen dan composteren. Bodemleven wordt gestimuleerd. Onkruidzaden worden onschadelijk gemaakt.	40% kosten van verspreiding en aankoop
Toepassen van groenmateriaal uit de korte kringloop (maaisel)*	Dit is een manier om organisch materiaal (en daarmee organische stof en nutriënten) in de bodem te brengen en bodemleven te stimuleren.	40% verspreidingskosten. € 1 per strekkende meter bij materiaal uit aangrenzende sloten.
Suikerbieten restproducten en andere stikstof- of fosfaatrijke groenresten direct na oogst achterlaten (en onderwerken) om nutriënten te behouden*	Dit zorgt dat de belangrijke nutriënten (stikstof en fosfaat) en organische stof niet worden afgevoerd maar in de bodem blijven en het bodemleven wordt gestimuleerd.	€ 20 per hectare

Maatregel	Toelichting	Subsidiabel deel
Bemesting		
Toepassen van hoogwaardige bemesting (verkregen door drijfmestscheiding in dunne en dikke fractie, mest verdunnen)	Het scheiden van mest leidt tot minder ammoniak uitstoot. Met de dunne en dikke fractie of met verdunde mest kan beter gestuurd worden in de bemesting. Verdunde mest kan met sleepslangbemesting worden toegepast.	40% meerprijs t.o.v. reguliere bemestingskosten
Gespreid grasland bemesten, per perceel afhankelijk behoefte, droge of natte omstandigheden	De hoeveelheid mest aanpassen aan de gewas- en bodembehoeften. Hiermee is de efficiëntie hoger en spoelen nutriënten minder uit.	40% meerprijs t.o.v. reguliere bemestingskosten
Bemestingsplan laten opstellen voor gespreid grasland bemesten, per perceel afhankelijk behoefte, droge of natte omstandigheden	In een bemestingsplan wordt gezorgd dat de bemesting wordt afgestemd op het gewas, de bodem en het watergebruik, zodat de nutriëntenbenutting efficiënter is.	vast bedrag van € 1.500,-
Toepassen van vaste mest	Vaste mest bevat meer organische stof, en is beter voor bodem en bodemleven. Nutriënten komen geleidelijk beschikbaar en er is minder uitspoeling van nutriënten.	25% aankoop- en aanvoerkosten
Precisiebemesting (bijv. door gebruikt van rijenbemesting, GPS of bodemscan)	Het type en de hoeveelheid mest aanpassen aan de gewas- en bodembehoeften per plek. Dit zorgt voor efficiënt nutriëntgebruik en minder uitspoeling.	40% meerprijs t.o.v. reguliere verspreidingskosten
Fertigatie	Het aanvoeren van verdunde (kunst)mest en bodemverbetersaars via druppelirrigatie. Dit zorgt voor optimale water- en mestaanvoer en minder berijden van het land met materieel.	40% meerprijs t.o.v. reguliere kosten voor bemesting/berekening
Sleepslangbemesting	De bodem wordt minder zwaar belast, wat de bodemstructuur ten goede komt. Bovendien is er minder emissie van ammoniak bij verdunde mest.	40% meerprijs t.o.v. reguliere verspreidingskosten

Maatregel	Toelichting	Subsidiabel deel
Groenbemesters		
Someren mix (bevat Wintergerst en Italiaans raaigras (tenminste 50%), Winterwikke, Bladrogge, Japanse haver en 'Tallisch radice') of andere mix	Het gebruik van verschillende groenbemesters zorgt voor verscheidene verbeteringen aan de bodem, zoals verbetering bodemstructuur, stimulering bodemleven, opheffing bodemverdichting.	40% meerprijs t.o.v. goedkoopste groenbemester
Groenbemester als bestrijding bodemziekte (bijv. bietencysteeltjes-resistente bladrammenas en gele mosterd)	Inzet van bepaalde groenbemesters vermindert de ziektedruk in de bodem van bepaalde ziektes voor de opvolgteelt.	40% meerprijs t.o.v. goedkoopste groenbemester
Vlinderbloemige groenbemester (bijv. klaver, wikke, stamslaboon, doperwt, luzerne)	Deze zorgen voor een betere stikstofvastlegging in de bodem, waardoor er minder bemesting nodig is en het bodemleven wordt gestimuleerd.	40% meerprijs t.o.v. goedkoopste groenbemester
Diepwortelende groenbemester (bijv. mosterd, Engels/Italiaans raaigras, rietzwenkgras, winterkoolzaad)	Naast stikstofvastlegging zorgen deze gewassen voor het doorboren van verdichte lagen in de bodem, waardoor de gehele bodem beter bewortelbaar wordt voor de opvolgteelt	40% meerprijs t.o.v. goedkoopste groenbemester
Groenbemester na teelt waarbij dit niet verplicht is	Ook als het niet verplicht is heeft de inzet van een groenbemester voordelen (verbetering bodemstructuur, nutriënten vasthouden, verlagen ziektedruk)	40% aanschaf en zaikosten

Maatregel	Toelichting	Subsidiabel deel
Andere gewassen in bouwplan		
Rustgewassen (bijv. (winter)graan, koolzaad, gras, luzerne)	Een rustgewas zorgt ervoor dat de bodem kan herstellen (bodemstructuur, bodemleven, organische stof) en de opvolgteelt beter is.	40% vermindering opbrengst t.o.v. mais
(Winter)graan als rustgewas (in combinatie met versnipperen en onderwerken stro & afzet graan bij lokale veehouders)	Hierdoor kan de bodem herstellen en wordt het organische stof gehalte verhoogt vanuit de korte kringloop. Ook wordt kringlooplandbouw gestimuleerd door het lokale gebruik van het graan.	40% vermindering opbrengst t.o.v. mais. 40% kosten onderwerken.
Vlinderbloemigen (bijv. klaver, luzerne, bonen, soja)	Deze zorgen voor een betere stikstofvastlegging in de bodem, waardoor er minder bemesting nodig is en het bodemleven wordt gestimuleerd.	40% vermindering opbrengst t.o.v. mais
Kruidenrijk grasland (is mengteelt)	Doordat er meerdere grassen en kruiden groeien is de beworteling diverser en dieper wat het bodemleven en bodemstructuur bevordert. Kruidenrijk grasland is permanent grasland waarbij het organische stofgehalte stijgt. Het is extensiever grasland met minder gewasopbrengst (maar wel hoge voeropname bij koeien), bemesting en bewerkingen. Kruidenrijk grasland is meer droogteresistent.	40% vermindering opbrengst t.o.v. Engels raaigras
Mengteelt (bijv. stokbonen/mais, veldbonen/graan, zonnebloemen/mais)	Meerdere gewassen bijeen zorgen voor een spreiding in beworteling en efficiënt nutriëntgebruik. Eventuele extra stikstofvang door vlinderbloemigen komt direct ten goede bij het andere gewas.	40% vermindering opbrengst t.o.v. mais
Gewaskeuze gericht op minder inzet gewasbeschermingsmiddelen (bijv. bruine bonen, haver, zomergerst, zomertarwe, groenbemesters, hennep, mais, winterkoolzaad, luzerne)	Vermindering van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is goed voor bodemleven en oppervlaktewaterkwaliteit.	40% vermindering opbrengst t.o.v. mais
Aanpassing teelt aan bodemeigenschappen/gebruiksmogelijkheden van de bodem ter plaatse	Dit leidt tot duurzame productie, waarbij uitspoeling van nutriënten, misoogst, droogteschade of wateroverlast en bodemverdichting meer wordt voorkomen. De bodemkwaliteit wordt steeds beter in plaats van steeds slechter.	40% vermindering opbrengst t.o.v. mais
Bijzondere teelten (bijv. noten), passend bij lokale bodemomstandigheden	Voor het ombouwen van het bedrijf naar bijzondere teelten is een relatief grote startinvestering nodig. De opbrengst is uiteindelijk hoger en de bodemkwaliteit is beter bij meerjarige gewassen.	40% aankoop zaden/bomen en 40% vermindering opbrengst t.o.v. mais

Maatregel	Toelichting	Subsidiabel deel
Andere gewassen in bouwplan (vervolg)		
Minder/geen laat ruimende rooivruchten (i.p.v. aardappelen en suikerbieten bijv. graan of bruine bonen)	Het laat betreden van de bodem heeft een grotere kans op het veroorzaken van meer bodemverdichting onder natte omstandigheden.	40% vermindering opbrengst t.o.v. gepland gewas in bouwplan
Gewassen met minder groundbewerking/verzorging, zodat het veld minder wordt bereiden (bijv. luzerne, bruine bonen, doperwt, hennep)	Doordat de bodem minder wordt bereiden zal er minder bodemverdichting optreden.	40% vermindering opbrengst t.o.v. mais
Alleen korrel van mais oogsten	De meeste voederwaarde zit in de korrel. Door de rest van de plant onder te werken verhoog je het organische stof gehalte.	40% vermindering opbrengst t.o.v. reguliere mais
Gehele plant silage met graan	Een alternatief voor zaadoogst is het inkuilen van graan als voedergewas. Dit als alternatief voor mais. Graan wordt eerder in het seizoen geoogst en heeft een goede beworteling.	40% vermindering opbrengst t.o.v. reguliere mais
Penwortel gewassen (bodemverdichting doorboren) (bijv. brassicas, cichorei)	Deze gewassen doorboren verdichte lagen in de bodem, waardoor de gehele bodem beter beschikbaar wordt voor de gewassen die erna groeien.	40% vermindering opbrengst t.o.v. gepland gewas in bouwplan

Maatregel	Toelichting	Subsidiabel deel
Andere grondbewerking		
Minder/niet kerende grondbewerking *	De bodem wordt niet of minder gekeerd bij bodembewerking. Hierdoor is er minder verlies van organische stof en nutriënten, minder schade aan bodemleven en bodemstructuur.	30% van gemaakte kosten, maximaal € 500,- per aanvraag
Gebruik van ecoploeg of ondiep ploegen (20 cm of minder)	Het zorgt voor de concentratie van nutriënten, organische stof en bodemleven boven in de bodem en voor minder verstoring van onderliggende lagen. Bovendien is er minder energie en zware machines nodig.	40% meerprijs (incl. meer bewerkingen) t.o.v. regulier
Bovenover ploegen	Hierbij kunnen bredere banden met een lagere bandenspanning worden gebruikt en rij je niet met een wiel in de bouwvoor. Hierdoor is er minder risico op bodemverdichting.	40% meerprijs t.o.v. regulier
Vaste rijpaden en/of meerdere in/uitgangen perceel *	Door vaste rijpaden beperkt je bodemschade door het berijden met materieel tot een vaste rijroute. De rest van het perceel wordt nooit bereiden. Met meerdere in/uitgangen beperkt je het rijden over het perceel.	30% van gemaakte kosten, maximaal € 500,- per aanvraag
Inzet rupsbanden	Hierbij wordt het gewicht van materieel beter verdeeld, waardoor de kans op bodemverdichting kleiner is.	40% meerprijs t.o.v. regulier
Inzet bandendruksysteem	Hierbij kan de bandenspanning worden geoptimaliseerd voor zowel de weg als het land. Met een lagere bandenspanning op het land is de kans op bodemverdichting kleiner.	40% meerprijs t.o.v. regulier

Maatregel	Toelichting	Subsidiabel deel
Storende laag opheffen		
Opheffen natuurlijk storende laag (door bijv. woelen, diepspitten, frezen, eggen, ploegen)	Met grondbewerking kan een natuurlijk storende laag eenmalig worden doorbroken om de bodem- en wateromstandigheden te verbeteren.	40% kosten loonwerker
Opheffen door beheer veroorzaakte storende laag (door bijv. woelen, diepspitten, frezen, eggen, ploegen) in combinatie met verplicht advies bodemverdichting voorkomen door Bodem-up en bijv. rustgewas of groenbemester	Bodemverdichting is moeilijk op te heffen zonder grondbewerking. Maar het is cruciaal om daarna te zorgen dat niet opnieuw bodemverdichting ontstaat. Daarom is er advies aan verbonden om wijzigingen in de bedrijfsvoering door te voeren om bodemverdichting te voorkomen.	25% kosten loonwerker

Maatregel	Toelichting	Subsidiabel deel
Monitoring		
Advies over nitraatuitspoeling, WUR waterwijzer	Inzicht opdoen in je nitraatgebruik en -uitspoeling en inzicht in wat je daarmee kan doen.	Vaste prijs van € 1.500,-
Nitraat in grondwater/oppervlaktewater meten, sensoren, analyses	Inzicht in nutriëntengebruik en -uitspoeling opdoen voor precisietoepassingen en planning en monitoring van maatregelen.	Vaste prijs van € 500,-
Bodemvochtsensoren voor betere planning grond bewerken	Inzicht in bodemvocht per perceel voor het plannen van grondbewerking. Zodoende wordt voorkomen dat onder te natte omstandigheden wordt gewerkt en bodemverdichting ontstaat.	Vaste prijs van € 500,-

Maatregel	Toelichting	Subsidiabel deel
Watermaatregelen voor verbetering bodemkwaliteit		
LOP stuwen of knijpstuwen (vervangen of nieuwe) *	Met stuwen op lokaal niveau kan de boer zelf meer sturen om water vast te houden.	Eigen bijdrage nieuwe stuw bedraagt € 500 ondernemer,- overige kosten voor het Waterschap. Vervangen Planken: gratis
Hoger leggen van duikers *	Water vast houden.	€ 100 per duiker
Verhogen slootbodem *	Drainerende werking van (te diepe) sloten opheffen. Verhogen grondwaterstand. Water vast houden.	€ 10 per strekkende meter, max € 500,-
Klepafsluiter op duiker in sloot *	Water vast houden.	€ 150 per klepafsluiter
Plaatsen drempels in sloot *	Water vast houden.	gratis
Dempen van greppels *	Drainerende werking van onnodige greppels opheffen. Verhogen grondwaterstand. Water vast houden.	€ 2 per strekkende meter, max € 500
Bezink- en infiltratiegreppel *	Water infiltreren in plaats van afvoeren.	€ 10 per strekkende meter, max € 500 beheerkosten en opbrengstderving
Aanleg natuurvriendelijke oever *	Naturelement en bufferstrook tussen perceel en sloot. Grotere waterbergingscapaciteit van sloot.	Aanlegkosten + beheer + waardevermindering
Aanleg grotere retentievoorziening bij nieuw verhard oppervlak *	Water vast houden, infiltreren in plaats van afvoeren.	30% van de gemaakte kosten + beheerkosten
Afkoppelen daken en verhard oppervlak en inrichting waterbergingsvoorziening bij bedrijven van vóór 2009 *	Water vast houden, infiltreren in plaats van afvoeren.	50% van de aanlegkosten + beheerkosten
Waterbesparende beregeningstechnieken *	Bijv. druppelirigatie. Minder watergebruik. Minder uitspoeling van nutriënten.	30% van de gemaakte kosten, max € 5.000
Slimmer beregenen op basis van veld- of satellietwaarnemingen *	Alleen in beheersgebied Waterschap de Dommel. Minder watergebruik. Minder uitspoeling van nutriënten.	50% van de kosten op AgriSupport of vergelijkbare module in overleg
Percelen geschikt maken voor waterberging *	Robuuster maken van het watersysteem door het afgraven van percelen en deze geschikt maken voor incidentele waterberging. Combinatie met grasland of andere functies is mogelijk.	Vergoeding in overleg
Reguliere drainage omvormen naar peilgestuurde drainage *	Peilgestuurde drainage is regelbaar. Zo kan de grondwaterstand verlaagd worden om een grondbewerking uit te kunnen voeren of om water vast te houden in een droge periode.	20% van de gemaakte (aanleg) kosten, max. € 480/ha

Maatregel	Toelichting	Subsidiabel deel
Natuur inclusieve landbouw voor verbetering bodemkwaliteit		
Bedrijfsplan voor Natuurinclusieve Landbouw (NIL)	Dit is een uitwerking om verschillende maatregelen zoals andere gewassen, bodembewerking en natuurelementen in de bedrijfsvoering te integreren. Hoe pakt dit bedrijfseconomisch uit en wat is nodig om dit in te passen? Wat is het verdienmodel? Welke kennis is nodig?	Vast bedrag van € 1.500,-
Plan voor geïntegreerde gewasbescherming	Hiermee wordt inzichtelijk welke aanpassingen nodig zijn om geen of minder gewasbeschermingsmiddelen in te zetten. Hierbij kan gedacht worden aan bodemleven stimuleren, andere gewassen of rassen, ruimere rotatie, natuurlijke plaagbestrijding vanuit akkerranden.	Vast bedrag van € 1.500,-

Maatregel	Toelichting	Subsidiabel deel
Landschapsbeheer voor verbetering bodemkwaliteit		
Poel en klein historisch water*	Zowel een poel als een klein historisch water is doorgaans een geïsoleerd stilstaand water dat gevoed wordt door grond- en/of regenwater.	Vergoeding aanlegkosten en beheervergoeding van € 55,41- € 152,24 /jaar.
Natuurvriendelijke oever*	Oever met een flauw talud (minimaal 1:3) met een begroeiing van inheemse kruidachtige planten.	Vergoeding aanlegkosten en beheervergoeding van € 0,65- € 0,88 /m1/jaar.
Botanische weiderand*	Een rand op grasland die beweid wordt maar niet aanvullend bemest. De rand grenst aan een landschapselement of waterloop met KRW-doelstelling.	Beheervergoeding van € 1.206,16 /ha/jaar.
Botanische hooilandrand*	Een botanische hooilandrand is een rand op grasland die gehooid wordt, niet wordt bemest en waar minimaal 4 indicatorsoorten in voorkomen in het groeiseizoen.	Vergoeding aanschaf en inzaaien graskruidenmengsel €1.835,17/ha en beheervergoeding van € 1.001,61 tot €1.523,03 /ha/jaar.
Wilde bijenrand op grasland*	Een wilde bijenrand is een rand op grasland die niet beweid en bemest wordt, gefaseerd wordt beheerd en waar minimaal 4 indicatorsoorten in voorkomen.	Vergoeding aanschaf en inzaaien graskruidenmengsel €1.835,17/ha en beheervergoeding van € 1.001,61 tot €1.761,83 /ha/jaar
Wilde bijenrand op bouwland*	Een wilde bijenrand ligt langs bouwland en bestaat voor 100% uit een meerjarig kruidenmengsel. De rand wordt gefaseerd beheerd.	Beheervergoeding € 2.012,65 /ha/jaar.
Wintervoedselrand op bouwland*	Een wintervoedselrand ligt langs bouwland en wordt jaarlijks ingezaaid met een wintervoedselmengsel dat voor 90% uit granen bestaat. De rand blijft in de winter overstaan.	Beheervergoeding € 2.012,46 /ha/jaar.
Patrijzenrand op bouwland*	Een patrijzenrand ligt op bouwland en bestaat voor 50% uit een meerjarig laagblijvend graskruidenmengsel en 50% van de rand wordt jaarlijks ingezaaid met een wintervoedselmengsel.	Beheervergoeding € 2.012,65 /ha/jaar.
Bloemenblok voor akkervogels op bouwland*	Een bloemenblok ligt op bouwland en 50% van de oppervlakte wordt jaarlijks geploegd en opnieuw ingezaaid. De beheereenheid grenst niet aan bos en doorgaande wegen.	Beheervergoeding € 2.012,65 /ha/jaar.

* Deze maatregelen komen van de Agrarische Watermenukaart.